

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE 43/2023 hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamisesta

EEVA MÄENPÄÄ JA ROOSA VALKAMA, KUNTA- JA ALUEOSASTO
HALLINTOVALIOKUNTA
25.10.2023

Esityksen sisältö

Hyvinvointialueiden rahoituslain kahta pykälää koskevat muutosehdotukset

- **Siirtymätasausten tietojen oikaisu (35 § 6 mom.)**
 - Valtioneuvoston asetustasolla annettu tarkemmat säännökset rahoituksen siirtolaskelmia vääristävien tietojen oikaisusta (koskee hyvinvointialueiden laskennallista rahoitusta)
 - Täydennettäisiin oikaisut koskemaan myös hyvinvointialuekohtaisten siirtymätasausten perusteena olevia tietoja
- **Uusi pykälä laskuvirheiden korjaamisesta (26 a §)**
 - Teknisluonteinen, vastaava kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa

Rahoituksen siirtolaskelmien tarkistaminen vuonna 2023

- Sote- ja pela -uudistuksen rahoituksen siirtolaskelmassa otetaan huomioon kuntien vuosien 2021 ja 2022 sote- ja pela-kustannukset Valtiokonttorille toimitettujen palveluluokkakokohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella.
 - Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien kustannusten tulisi vastata kuntien yhden vuoden palveluiden järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia
 - Kertaluonteiset ja takautuvat erät (eli aikaisempien vuosien kustannukset) vääristävät laskelmaa. Vaikutus kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitukseen on luonteeltaan pysyvä.
 - Laskelmia merkittävästi vääristävät kustannukset oikaistaan 30.6.2023 voimaan tulleiden valtiosuusasetuksen 7 §:n (885/2023) ja rahoitusasetuksen 5 §:n (886/2023) nojalla. Asetukset koskevat kuntien valtiosuutta ja hyvinvointialueiden koko maan tason laskennallista rahoitusta.
 - Voimassa olevan hyvinvointialueiden rahoituslain 35 §:n mukaan siirtymätasauksissa oikaistaan ainoastaan takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten vääristävä vaikutus. Pykälässä ei ole asetuksenantovaltuutta.

Siirtolaskelmaa merkittävästi vääristävien erien oikaiseminen myös siirtymätasauksiin (35 § 6 mom.)

- Siirtymätasauksella tasataan laskennallisesta rahoitusmallista aiheutuvaa muutosta suhteessa hyvinvointialueen tehtävistä aiemmin vastanneiden alueen kuntien toteutuneisiin kustannuksiin
- Rahoituslain 35 §:n 6 momenttia täydennettäisiin siten, että kuntien kustannuksiin tehdyt oikaisut otettaisiin vastaavasti huomioon myös siirtymätasauksissa
 - Käytännössä viittaus asetusten mukaiseen sääntelyyn
 - Merkittävästi kustannuksia vääristävät erät otetaan huomioon kuntien toimittamista tilinpäätöstiedoista poiketen asetuksella säädetyllä tavalla, joka on kuntien ja hyvinvointialueiden välillä tasapuolinen
 - Oikaistaan ainoastaan merkittävyyssynnyksen ylittävät yksittäiset kunnan tilinpäätöstiedot (vähintään noin 50 euroa kunnan tai hyvinvointialueen asukasta kohden laskettuna)

Lausuntopalaute

- Lausuntopalvelussa 25.8.–18.9.2023. Pyydettiin hyvinvointialueilta, Helsingiltä, HUS-yhtymältä, STM, SM, OM, THL ja Hyvil Oy:ltä. Asetukset olivat laajemmalla lausuntokierroksella toukokuussa, jolloin pyydettiin myös kunnilta.
- Saatiin 11 hyvinvointialueelta, Helsingiltä sekä HUS-yhtymältä. OM, STM ja THL ilm. ei lausuttavaa.
- **Lausunnonantajat kannattivat yleisesti esitystä ja pitivät ehdotuksia hyvinä ja perusteltuina.**
- Sekä kuntien että hyvinvointialueen kannalta pidettiin tärkeänä, että rahoituspohjat määritellään mahdollisimman oikein ja havaitut virheet korjataan ketterästi ja viipymättä.
- **Yksittäisissä hyvinvointialueiden lausunnoissa** todettiin mm. että kuntien erilaisiin kirjaustapoihin olisi pitänyt kiinnittää huomiota jo aiemmin. Oikaistavan tiedon merkittävyyden rajaa pidettiin osin liian korkeana.
- Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue totesi siirtyviin kustannuksiin jäävän edelleen lakimuutoksesta huolimatta epävarmuuksia. Kunnat eivät ole raportoineet kaikkia kustannuksia täysimääräisesti ja raportointi pitäisi vielä tarkistaa kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyönä.
- Kainuun hyvinvointialueen mukaan vuoden 2022 rahoituksen poikkeuksellisia tekijöitä ei oteta riittävästi huomioon. Alueen vuoden 2023 rahoituksen kertakorvaus on edelleen negatiivinen.

Aikataulu

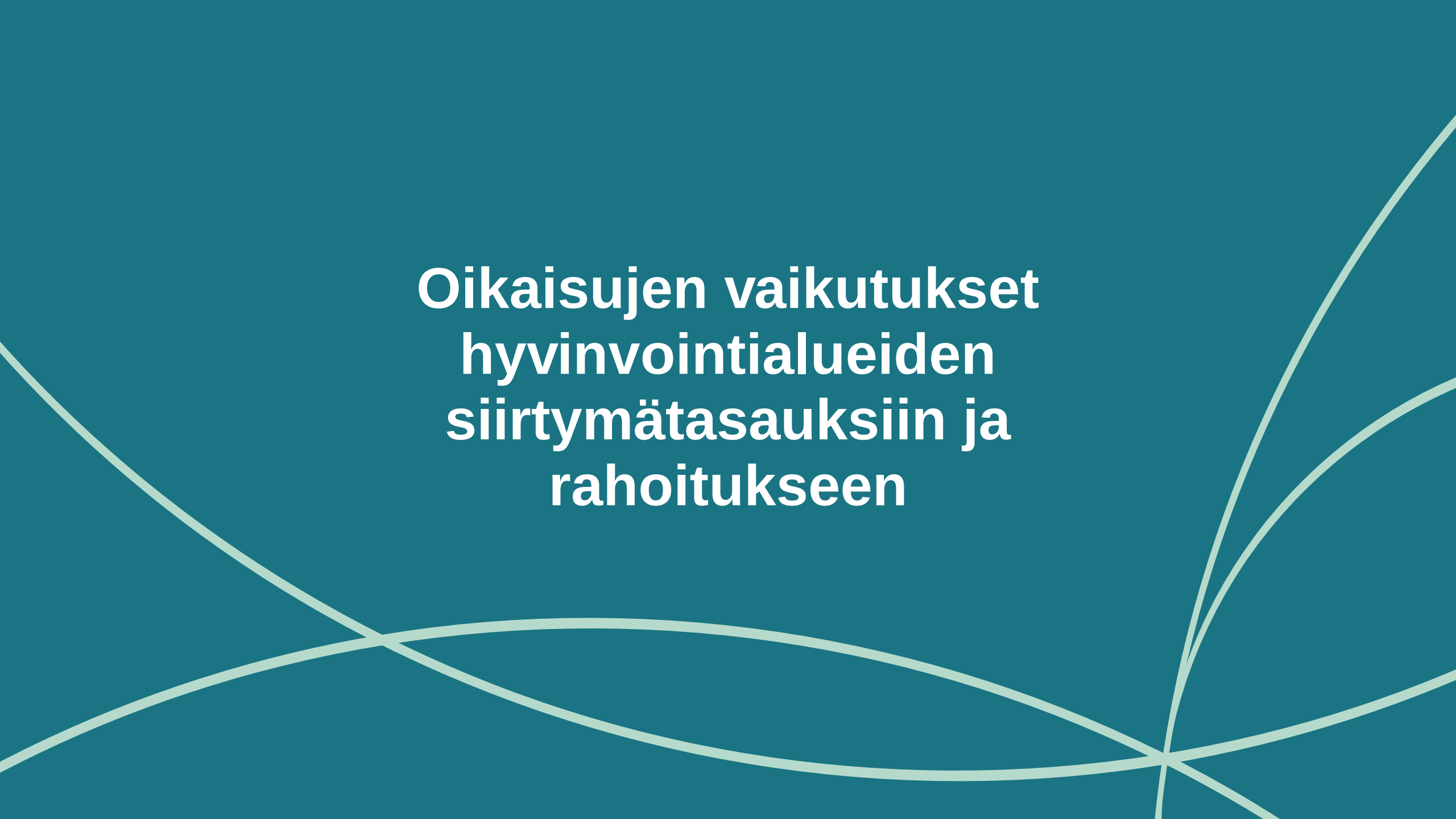
- Valtiovarainministeriön 31.8.2023 julkaisemassa rahoituslaskelmassa on otettu huomioon kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstiedot sekä vääristävien erien oikaisut mukaan luettuna jo HE-luonnoksen mukainen oikaisu hyvinvointialuekohtaisiin siirtymätasauksiin
 - Kunnat ja hyvinvointialueet ovat voineet kommentoida oikaisuja 30.9.2023 mennessä
 - Oikaisujen kommentoinnin mukaan päivitetyt laskelmat julkaistu 10.10.2023 (toimitettu lausunnossa hallintovaliokunnalle)
 - Korjataan hyvinvointialueiden rahoitukseen täydentävässä talousarvioesityksessä.
- Lakimuutokset on tarkoitettu voimaan joulukuussa 2023
- Lopullinen oikaistu siirtolaskelma (sis. hyvinvointialuekohtaiset siirtymätasaukset) ovat vuoden lopussa tehtävien kuntien valtionosuus- ja hyvinvointialueiden rahoituspäätösten pohjana

Esityksen liittyvä valtion talousarvioesitykseen

- Siirtymätasausten tietojen oikaisu vaikuttaa myös valtion rahoitusosuuteen siirtymätasauksista (verrattuna siihen, että oikaistaisiin ainoastaan takautuvia palkkaharmonisaatiokustannuksia)
- Oikaisun vaikutukset on kokonaisuudessaan otettu huomioon valtion talousarvioesityksessä (hyvinvointialueiden rahoitusta koskevalla momentilla) ja julkisen talouden suunnitelmassa 31.8.2023 laskelmien mukaan
- 10.10. päivitettyjen laskelmien mukaan muutokset siirtymätasausten osalta ovat pieniä suhteessa 31.8. laskelmiin
- Vaikutus määrärahamomentin loppusummaan on tarkoitus päivittää täydentävässä talousarvioesityksessä

Rahoituslain uusi 26 a § laskuvirheen korjaamisesta

- Rahoituslaskelmissa ja -päätöksissä ilmenevien laskuvirheiden ja pohjatiedoissa olevien virheen korjaamista varten tarvitaan rahoituslakiin vastaava erityissäännös kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa
- **Valtiovarainministeriö voisi itse tai hakemuksen perusteella korjata hyvinvointialueiden rahoituksesta annetussa laissa tarkoitetuissa päätöksissä ja päätöksen pohjana olevissa tiedoissa olevan laskuvirheen**
- Sovellettaisiin ensisijaisesti suhteessa hallintolaissa säädettyihin asia- ja kirjoitusvirheen korjaamisen edellytyksiin. Korjaamismenettely kuten hallintolaissa.
- Tarkoituksena on mahdollistaa hyvinvointialueiden rahoitusta koskevissa päätöksissä ja niiden pohjana olevissa laskelmissa havaittujen virheiden oikaiseminen kattavasti erilaiset soveltamistilanteet huomioon ottaen
- Sovellettaisiin jo vuoden 2023 lopussa tehtäviin hyvinvointialueiden rahoituspäätöksiin vuodelle 2024

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom right and curves upwards towards the top right. These lines create a sense of movement and depth.

Oikaisujen vaikutukset hyvinvointialueiden siirtymätasauksiin ja rahoitukseen

Oikaisujen vaikutukset hyvinvointialueiden rahoitukseen

- Oikaisut kasvattaa koko maan tasolla vuoden 2022 nettokustannuksia noin 212 milj. euroa ja vähentää vuoden 2021 nettokustannuksia noin 8 milj. euroa. Ilman merkittävyyden rajaa oikaistavien takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten osuus on noin 9 miljoonaa euroa.
- Euromääräisesti suurimmat oikaistavat erät ovat kiinteistöjen luovutusvoittoja ja lukumääräisesti eniten oikaisuja tehdään sairaanhoitopiirien yli- ja alijäämien osalta.
- **Hyvinvointialuekohtaisiin siirtymätasauksiin oikaisujen vaikutukset vaihtelevat 10.10.2023 julkaistujen laskelmien mukaan seuraavasti:**
 - Päijät-Hämeen, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun siirtymätasaus kasvaa
 - Muilla alueilla siirtymätasaukset laskevat. Oikaisun myötä siirtymätasaukset vastaavat paremmin kunnilta siirtyvää todellista yhden vuoden kustannusta.
- **Oikaisu vaikuttaa koko maan tasolla hyvinvointialueiden rahoitusta lisäävästi**

Oikaistavien erien vaikutus hyvinvointialueiden vuoden 2023 siirtymätasauksiin ja rahoitukseen kokonaisuudessaan

Hyvinvointialue	Vaikutus siirtymätasaukseen		Vaikutus vuoden 2023 laskennalliseen rahoitukseen		Vaikutus yhteensä	
	yhteensä	euroa/asukas	yhteensä	euroa/asukas	yhteensä	euroa/asukas
Helsinki	-11 535 416	-18	24 874 873	38	13 339 457	20
Vantaa ja Kerava	-4 964 736	-18	10 139 492	37	5 174 756	19
Länsi-Uusimaa	-8 466 277	-18	17 118 896	36	8 652 620	18
Itä-Uusimaa	-1 931 734	-19	4 066 040	41	2 134 306	22
Keski-Uusimaa	-3 564 008	-18	7 528 686	37	3 964 679	20
Varsinais-Suomi	-9 625 924	-20	21 133 002	44	11 507 077	24
Satakunta	-4 715 727	-22	9 639 010	45	4 923 283	23
Kanta-Häme	-3 809 644	-22	7 459 140	44	3 649 495	21
Pirkanmaa	-10 761 807	-20	21 970 075	42	11 208 268	21
Päijät-Häme	32 953 997	161	9 310 938	45	42 264 935	206
Kymenlaakso	-3 700 900	-23	7 763 539	48	4 062 639	25
Etelä-Karjala	-2 803 537	-22	5 604 711	44	2 801 174	22
Etelä-Savo	-3 164 528	-24	6 681 475	51	3 516 948	27
Pohjois-Savo	-6 028 191	-24	12 034 119	48	6 005 928	24
Pohjois-Karjala	3 192 542	20	8 399 766	51	11 592 308	71
Keski-Suomi	-5 987 908	-22	11 594 692	43	5 606 784	21
Etelä-Pohjanmaa	-714 521	-4	9 001 879	47	8 287 357	43
Pohjanmaa	-3 710 250	-21	7 612 163	43	3 901 914	22
Keski-Pohjanmaa	-1 738 093	-26	3 277 380	48	1 539 287	23
Pohjois-Pohjanmaa	55 824 007	134	17 948 211	43	73 772 218	178
Kainuu	657 076	9	3 762 479	53	4 419 555	62
Lappi	-5 404 422	-31	9 502 413	54	4 097 990	23
Manner-Suomi yhteensä	0	0	236 422 979	43	236 422 979	43

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

HALLITUSNEUVOS EEVA MÄENPÄÄ JA
FINANSSIASiantuntija ROOSA VALKAMA
ETUNIMI.SUKUNIMI@GOV.FI